

Аналіз оцінювання якості навчального процесу студентами магістерської програми зі спеціальності 227.01 – Фізична терапія

Олена Лазарєва
Ірина Жарова
Римма Баннікова
Світлана Гаврелюк
Володимир Кормільцев
Вікторія Брушко

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна

Мета: визначити рівень задоволеності та якості навчального процесу студентів магістерської програми зі спеціальності 227.01 – Фізична терапія.

Матеріал і методи: для реалізації поставленої мети нами були використані такі методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, спеціальних нормативно-правових актів, що регулюють процес оцінювання якості освіти та ресурси мережі Інтернет, соціологічне опитування в моніторинговому режимі, аналіз, синтез та узагальнення отриманих даних, методи математичної статистики.

Результати: в опитуванні магістрів денної форми навчання кафедри фізичної терапії та ерготерапії НУФВСУ взяли участь 164 студенти, середній вік досліджуваних склав $27,6 \pm 0,6$ років, переважаючий рівень освіти у студентів був – неповна вища освіта (диплом бакалавра) або закінчена вища освіта (вже отриманий диплом магістра, але з іншої спеціальності). Можна сказати, що студенти магістерської програми кафедри фізичної терапії та ерготерапії НУФВСУ в цілому задоволені якістю, наповненістю та методами викладання предметів вищезгаданої програми. Недоліки, що відмітили студенти: проблеми з працевлаштуванням, низька якість матеріалу деяких дисциплін, відсутність або неможливість працювати із спеціальним обладнанням та розбіжність в інформаційному наповненні теоретичних та практичних занять.

Висновки: використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій під час проведення опитування та обробки його результатів не лише підвищує ефективність комунікації між суб'єктами та об'єктами експертизи (якість використання методу), а й забезпечує оперативність та наочність отримання її результатів.

Ключові слова: навчальний процес, студенти, опитування, фізична терапія.

Вступ

Проблематика забезпечення якості освіти та розвитку інформаційного освітнього середовища була визначена серед пріоритетних напрямів наукових досліджень НАПН України на 2018–2022 рр. [8]. Оцінювання якості освіти та дігностика існуючих проблем є багатомірною проблемою і окреслює не лише її педагогічний характер [5].

Аналіз сучасної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах показує, що традиційні способи діагностики якості підготовки мають низку істотних недоліків і обмежень, що призводить до нівелювання та зрівняння всіх студентів як особистостей і майбутніх фахівців (М.Б. Євтух та ін., 2010) [3].

Оцінка існуючого ставлення та сприйняття студентами професіоналізму є важливою для успішного складання навчального плану, який має найбільшу ймовірність покращення професійної поведінки (G.F. Blackall et al., 2007) [9].

Якість вищої освіти визначається при цьому не тільки обсягом знань, але й параметрами особистісного, світоглядного, громадянського розвитку, а сама проблема якості розглядається з позицій загальнолюдської та соціальної цінності освіти (В.О. Зінченко та ін, 2010) [4].

Таким чином, використання різноманітних інноваційних форм і методів в освітній діяльності сприятиме підвищенню якості навчання студентів за умови впровадження адекватних методів оцінювання.

Таким чином, метою дослідження було – за допомогою опитування, визначити рівень задоволеності та якості навчального процесу студентів магістерської програми зі спеціальності 227.01 – Фізична терапія.

Матеріал і методи дослідження

Для реалізації поставленої мети нами були використані такі методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, спеціальних нормативно-правових актів, що регулюють процес оцінювання якості освіти та

ресурси мережі Інтернет, соціологічне опитування в моніторинговому режимі, аналіз, синтез та узагальнення отриманих даних, методи математичної статистики.

За результатами аналізу світового досвіду щодо участі студентів в оцінюванні забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в цілому [1, 15], колективом кафедри фізичної терапії та ерготерапії Національного університету фізичного виховання і спорту України був розроблений опитувальних «Оцінка якості навчального процесу», який складався з ряду запитань, що відображають той чи інший аспект теоретичної чи практичної підготовки майбутніх магістрів з фізичної терапії. Всього було опитано 164 студенти-магістранти кафедри фізичної терапії та ерготерапії Національного університету фізичного виховання і спорту України, в рамках оцінювання вітчизняної системи підготовки магістрів програми ЄС Еразмус+ «Інноваційна реабілітаційна освіта – впровадження нових магістерських програм в Україні».

Результати дослідження

Запуск нового міжнародного освітнього проекту «Інноваційна реабілітаційна освіта – Впровадження нових магістерських програм в Україні» (REHAB) надає можливість підвищення професійного потенціалу викладачів університету; створення нових ресурсів для викладання/навчання/ оцінювання; створення спеціальної освітньої інфраструктури, необхідної для реалізації нової національної професійної програми з фізичної терапії [12]. Підходи, які реалізуються в рамках проекту REHAB, є інноваційними. Тому розробка та впровадження нових (пілотних) освітніх магістерських програм із фізичної терапії сприяють підготовці в Україні високопрофесійних фахівців із фізичної терапії за європейськими стандартами [6].

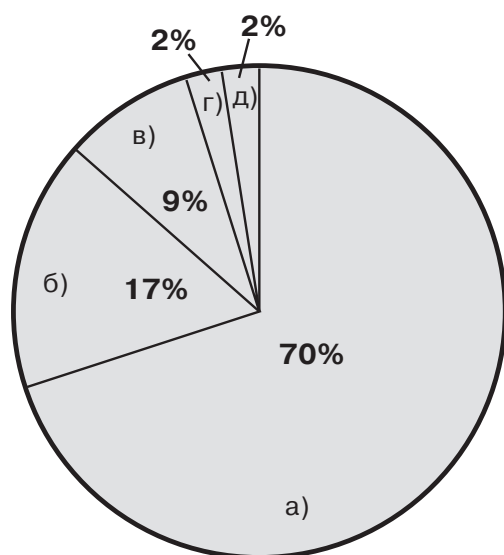
На сьогоднішній день, виконано багато досліджень, що окреслюють різні аспекти оцінювання якості навчального процесу та факторів, що на них впливають. Так, в роботі М. Jalili, А. Mirzazadeh, А. Azarpira (2008)

проведена оцінка уявлення випускників медичного училища щодо якості їх освітньої програми [11]. Авторами встановлено, що близько 77% респондентів вважали, що курси базових наук не мають клінічної значущості. 61,2% студентів вважали, що фізіологія, серед інших курсів базових наук, є найбільш клінічно значущим курсом. Близько 70% респондентів повідомили, що їх не навчили достатньо клінічних навичок у підготовці до майбутньої клінічної практики. Лише 33,3% респондентів вважають, що вони набули адекватних знань та навичок, щоб розпочати навчання на ординатурі.

В дослідженні L. Sibanda, C.G. Iwu, O.H. Benedict (2015) було визначено основні фактори, що впливають на академічну ефективність студентів [14]. Дослідження виявило низку факторів, відповідальних за успіх і невдачу відповідно. Серед впливових факторів успіху є регулярне навчання, регулярне відвідування та виконання завдань, які розглядаються як продукти напруженої праці. Що стосується невдач, такі фактори, як брак зусиль, відсутність відданості, незавершення або вчасне невиконання завдань, займають високе місце.

Але, педагогічна практика показує, що керувати процесом розвитку навчальної діяльності непросто, особливо в період значних соціальних трансформацій, коли змінюються традиційні та з'являються нові чинники, що впливають на освітню сферу та поведінку її суб'єктів (О.В. Гилюн, 2012) [2]. Такими чинниками в галузі фізичної терапії стали: визнання професії «фізична терапія», що відповідає європейській структурі робочої сили у сфері охорони здоров'я, реформування сфери та перезавантаження навчального процесу у відповідності до чинних вимог ЄС та Світової конфедерації фізичних терапевтів (WCPT), а і, відповідно, перегляд всіх навчальних програм та освітніх стандартів в галузі із врахуванням потреб та професійних вимог студентів.

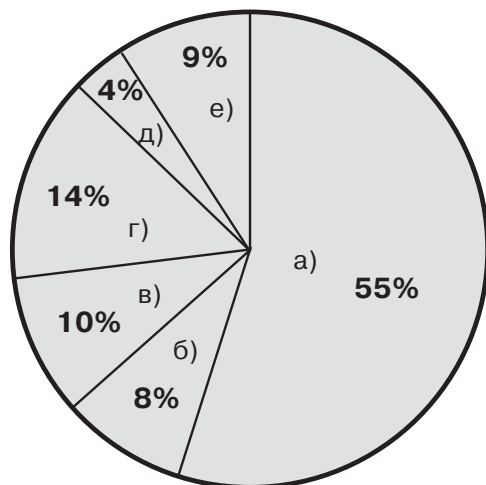
Разом з тим використання студентів у якості експертів щодо якості вищої освіти досить вдало поєднується з принципом студентоцентризму, тобто з «орієнтацією

- а) Фізична терапія при травмі, політравмі та захворюваннях опорно-рухового апарату
- б) Фізична терапія в нейрореабілітації
- в) Фізична терапія в педіатрії
- г) Фізична терапія в геронтології та геріатрії
- д) Фізична терапія в акушерстві та гінекології

Рис. 1.

В якому напрямку Ви хотіли б розвиватись у сфері фізичної терапії, ерготерапії?

- а) Малий досвід
- б) Недостатність сучасної інформації
- в) Висока ціна спеціалізованих тренінгів
- г) Низька заробітна плата
- д) Погане відношення лікарів до фахівців з фізичної терапії, ерготерапії
- е) Інше

Рис. 2.
Що Вам заважає розвиватись в обраному напрямку фізичної терапії, ерготерапії?

на студента в процесі надання якісних освітніх послуг та при управлінні діяльністю ЗВО [7].

Опитування є одним з найбільш поширених підходів до оцінювання знань студентів з багатьох дисциплін [10]. Згаданий метод вже досить давно увійшов у практику, але його розквіт почався з впровадженням інформаційних технологій у навчальний процес [13].

Отже, в опитуванні магістрів денної форми навчання кафедри фізичної терапії та ерготерапії НУФВСУ взяли участь 164 студенти, середній вік досліджуваних склав $27,6 \pm 0,6$ років, переважаючий рівень освіти у студентів був – неповна вища освіта (диплом бакалавра) або закінчена вища освіта (вже отриманий диплом магістра, але з іншої спеціальності).

Ми хочемо представити результати, що, на нашу думку, найбільше впливають на розвиток студентів, як майбутніх практикуючих фізичних терапевтів.

На питання «Чи є у вас досвід в сфері фізичної терапії, ерготерапії?» 106 респондентів ($64,6 \pm 0,3\%$) відповіли позитивно, 58 студентів, або $35,4 \pm 0,7\%$, дали негативну відповідь. Можна припустити, що студенти, що дали позитивну відповідь прийшли на навчання за магістерською програмою НУФВСУ за додатковими знаннями та/або навичками, студенти, що дали негативну відповідь – бажають отримати абсолютно нові уміння та знання.

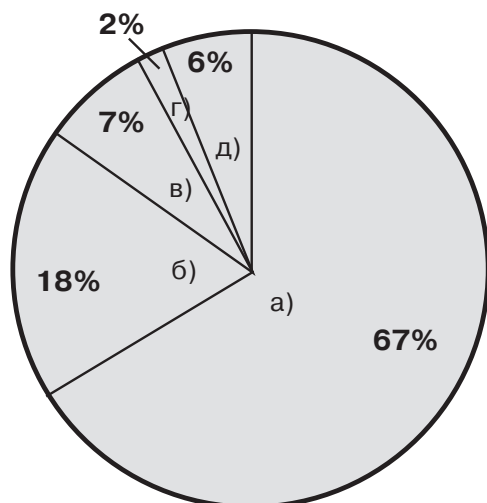
Виходячи з даних, що представлені на рис. 1, більшість респондентів вибрали подальший теоретичний і практичний вектор розвитку в сфері фізичної терапії в ортопедії та травматології (115 студентів), в неврології (27 осіб), в педіатрії (14 респондентів), ми припускаємо, що це пов'язано із домінуючими публікаціями, наявністю спеціалізованих тренінгів та доступністю матеріалів в цій сфері.

В той же час низьку кількість студентів, що обрали майбутню сферу інтересів – фізична терапія в геронтології (0 досліджуваних), фізична терапія в акушерстві та

гінекології і захворюваннях внутрішніх органів (по 4 студенти, відповідно) з недостатністю науково-практичної інформації в цій сфері.

Найголовнішою причиною, що заважає розвиватись студенти, що брали участь у опитуванні вказали «малий досвід» (90 осіб), що зумовлено відсутністю відповідного практичного досвіду в сфері. Причину «низька заробітна плата» вказали 23 респонденти, що є результатом недостатнього перегляду місця фізичного терапевта в лікарському закладі. Оскільки, відсутність вітчизняних фахівців з відповідним клінічним досвідом є причиною для запрошення до проведення тренінгів на території України зарубіжних фахівців, що є доволі витратним процесом, причину «висока ціна спеціалізованих тренінгів» вказали 16 опитуваних. Відповідь «недостатність сучасної інформації» вказали, як причину, 14 студентів, що пов'язане з частковою застарілістю контенту. 6 опитуваних вказали причину «погане відношення лікарів до фахівців з фізичної терапії, ерготерапії», що викликане нерозумінням деяких медичних працівників мультидисциплінарного підходу до реабілітації та місця фізичного терапевта в цій команді. Серед відповідей «інше» було вказане наступне: відсутність клінічної практики та відповідного досвіду, недостатній рівень знань, тривале навчання, відсутність структурованості інформації, малий досвід роботи.

Отримання сучасної інформації в процесі навчання відмітили 109 респондентів (67%), 30 студентів (18%) дали відповідь, що інформацію, яку вони отримали в процесі навчання є трохи застарілою, що є результатом вже існуючих перетворень в підготовці магістрів з фізичної терапії. Відповідь «сучасну інформацію отримую самостійно» дали 12 студентів (7%), що є результатом великого обсягу самостійної роботи що передбачає ЄКТС. Не отримують сучасної інформації – 3 студенти (2%). Серед відповідей «інше» було вказане наступне:

- а) Отримую сучасну інформацію
- б) Отримую дещо застарілу інформацію
- в) Сучасну інформацію отримую самостійно
- г) Не отримую сучасної інформації
- д) Інше

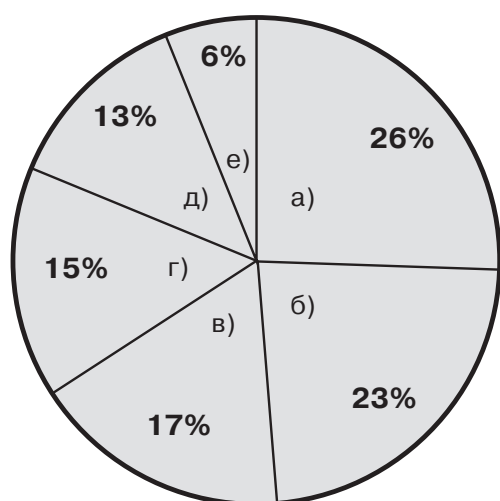
Рис. 3.
Чи отримуєте Ви в процесі навчання актуальну інформацію з питань фізичної терапії та ерготерапії?

небажане комбінування застарілої та нової інформації, велике навантаження від фундаментальних дисциплін, погана якість викладання профільюючих дисциплін, відсутність систематизованості (Рис. 3).

Показники, що представлені на рис. 4 є майже протилежними до даних рис 1. Так, найменше інформації опитувані студенти отримують під час проходження дисциплін, що пов'язані з акушерством та гінекологією та захворюваннями внутрішніх органів, 42 та 28 студентів (26 та 23% відповідно). Це пов'язане із браком досвіду з фізичної терапії в цих сферах як в Україні, так і в світі. Майже ідентичні показники щодо відсутності сучасних знань були зафіксовані при проходженні дисциплін, що пов'язані із фізичною терапією в ортопедії та травматології, неврології та педіатрії. Ці дисципліни відмітили 28

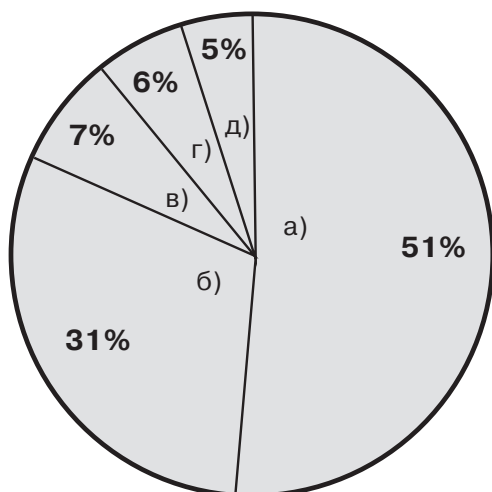
(17%), 25 (15%) та 21(13%) студент відповідно. Відсутність нової інформації під час проходження дисциплін, що пов'язані із фізичною терапією в геронтології та гериатрії відмітило 10 студентів (6 %).

Виходячи з даних, що представлені на рис. 5, більшість респондентів, 84 студенти (51%), вибрали відповідь «обсяг отриманої інформації недостатній, потрібно шукати самостійно», що можна пояснити великим обсягом самостійної роботи, який має ЄКТС. Достатній об'єм інформації отримує 50 студентів (31 %). Суб'єктивний характер досліджуваної проблематики можна виокремити у випадку вибором студентів відповіді «об'єму інформації не вистачає зовсім» та «обсяг інформації для себе вирішую самостійно». Серед відповіді «інше» було вказане наступне: відсутність

- а) Фізична терапія в акушерстві та гінекології
- б) Фізична терапія при захворюваннях внутрішніх органів
- в) Фізична терапія при травмі, політравмі та захворюваннях опорно-рухового апарату
- г) Фізична терапія в нейрореабілітації
- д) Фізична терапія в педіатрії
- е) Фізична терапія в геронтології та гериатрії

Рис. 4.
Найменше сучасної інформації Ви отримуєте за напрямком вивчення таких дисциплін

- а) Отриманої інформації недостатньо, потрібно шукати самостійно
- б) Отримую абсолютно достатньо для подальшого розвитку
- в) Отриманої інформації не вистачає зовсім
- г) Обсяг інформації для себе вирішую самостійно
- д) Інше

Рис. 5.

Чи достатньо Вам для подальшого розвитку у сфері фізичної терапії ерготерапії, наданої теоретичної та практичної інформації?

практичних навичок, важко оцінити, об'єм інформації відповідає не в повній мірі.

Під час проведення опитування виявилось, однак-ва кількість студентів, по 67 (14 %), обрали відповіді, що теоретична інформація в повній мірі відповідає практичним навичкам на заняттях та існує невелика розбіжність між інформацією на теоретичних та практичних заняттях (рис. 6).

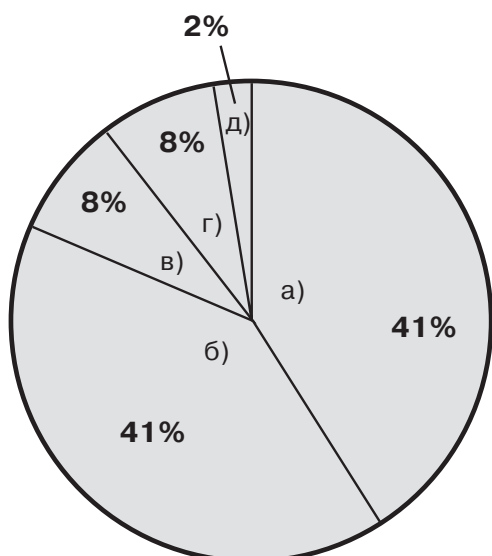
Це зумовлене узгодженістю та відповідною кваліфікацією науково-педагогічних працівників, особливо, якщо декілька ведуть одну дисципліну.

Абсолютно протилежне вказали 13 студентів (8 %), на думку яких, існує велика розбіжність між інформа-

цією на теоретичних та практичних заняттях. Також, 13 студентів (8 %), вказали що всю теоретичну інформацію перевіряють на власній практиці, що може вказувати на працевлаштування респондентів. Серед відповідей «інше» було вказане наступне: недостатній рівень практичних навичок, важко оцінити, очікування клінічної практики, рівень знань відповідає не в повній мірі.

Як найефективніші форми проведення занять досліджувані відмітили ситуаційні завдання та тестові завдання у 116 та 24 випадках (71 та 15%) відповідно (рис. 7).

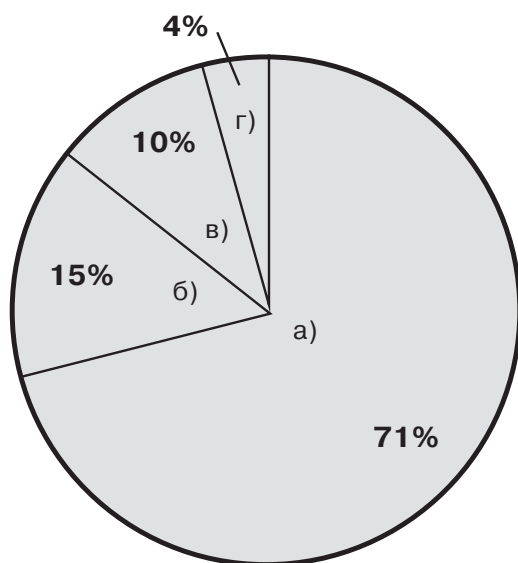
Це може бути зумовлено присутністю подібних завдань в екзаменаційних вимогах до вступу на магістерську програму та у вимогах до державної атестації.

- а) Відповідає в повній мірі
- б) Не зовсім, на практичних заняттях інформація дещо інша
- в) Абсолютна розбіжність теоретичної та практичної інформації
- г) Всю теоретичну інформацію перевіряю на практиці самостійно
- д) Інше

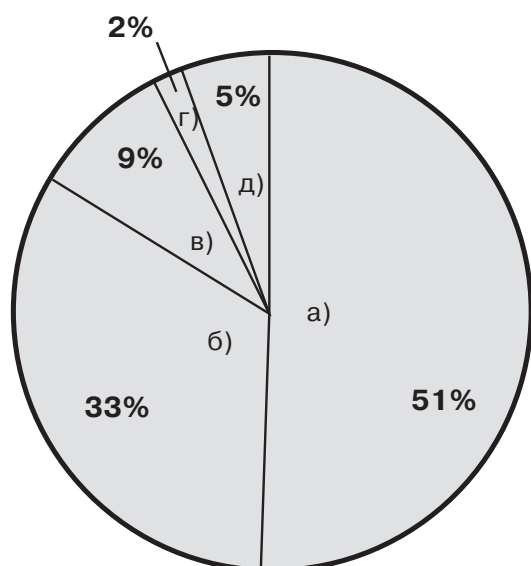
Рис 6.

Чи надана Вам теоретична інформація відповідає відпрацюванню практичних навичок на заняттях з фізичної терапії, ерготерапії?

- а) Ситуаційні завдання
- б) Тестові завдання
- в) Опитування та доповіді
- г) Експрес-контроль

Рис. 7.
Яка форма проведення практичних занять найефективніша в процесі навчання?

- а) Не вистачає обладнання для повноцінного навчання
- б) Все влаштовує
- в) Не використовую обладнання
- г) Обладнання не в робочому стані
- д) Інше

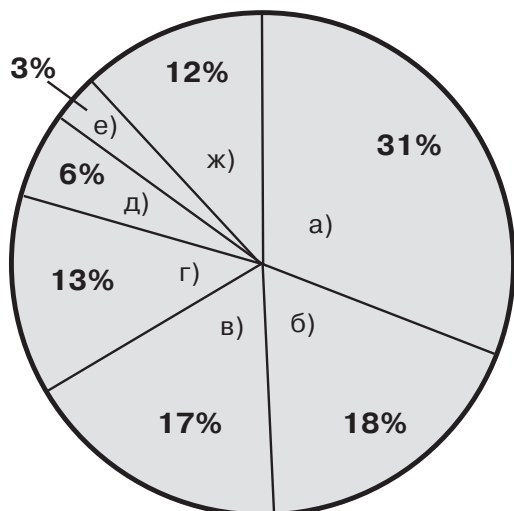
Рис. 8.
Чи влаштовує Вас якість та кількість реабілітаційного обладнання для відпрацювання практичних навичок в університеті?

Опитування та відповіді були обрані в 17 випадках (10 %) експрес-контроль в 7 випадках (4 %).

83 студентам (51 %) не вистачає обладнання для достатнього відпрацювання практичних навичок, проте, в рамках проекту «РЕНАВ» планується закупівля реабілітаційного обладнання, що відповідатиме міжнародним стандартам надання реабілітаційної допомоги (рис. 8.). Студенти, які відмітили, що в початковому процесі їх повністю влаштовує якість та кількість реабілітаційного обладнання було 54 особи (33 %). Респонденти, що не використовують обладнання в своєму навчальному процесі, на нашу думку, ще не стикалися з клінічними випадками, де необхідне використання додаткового устаткування.

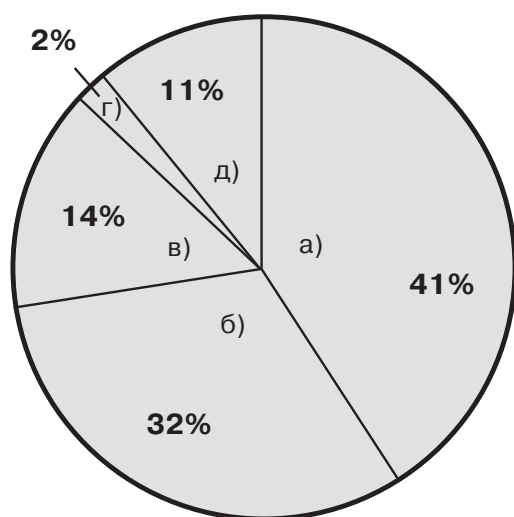
Як видно на рис. 9, основну причину для своєї відсутності на заняттях студенти відмітили «роботу за спеціальністю» у 30 випадках (18 %). Такий організаційний недолік, як «неструктурованість розкладу» констатували 28 респондентів (17 %). За станом здоров'я пропускали заняття 21 опитуваний (13 %). Також, одними із причин відсутності на заняттях студенти зазначали «роботу не за спеціальністю» та відсутність мотивації. Серед відповідей «інше» було вказане наступне: особисті справи, сімейні обставини.

На запитання «Чи зіткнулися Ви з упередженням та неповажним ставленням зі сторони викладачів, під час оцінювання ваших знань у процесі навчання?» позитивну відповідь дали 60 опитуваних (37 %), негативну – 104 (63 %).

- а) Відвідую всі заняття
- б) Робота за спеціальністю
- в) Неструктурованість розкладу занять
- г) За станом здоров'я
- д) Нецікаво
- е) Робота не за спеціальністю
- ж) Інше

Рис. 9.
З яких причин Ви здебільшого не відвідуєте заняття?

- а) Невідповідні умови праці (графік роботи, заробітна платня)
- б) Низький рівень власних знань
- в) Неможливість влаштуватися без медичної освіти
- г) Не працюю
- д) Інше

Рис. 10.
З якими проблемами Ви зіткнулись при працевлаштуванні на роботу?

Аналізуючи дані рис. 10, можна дійти висновку, що в даний час існують певні проблеми із працевлаштуванням майбутніх фізичних терапевтів в Україні, не дивлячись на присутність законодавчого підґрунтя в сфері. Так, під час опитування, 67 студентів (41 %) вказали головну проблему при працевлаштуванні – невідповідні умови праці. 52 опитованих (32 %) зазначили, що їх рівень власних знань не дозволяє обіймати бажану посаду.

Відповідь «неможливість влаштуватися без медичної освіти», на нашу думку, вказали ті студенти, що зіткнулися на місцях працевлаштування із незнанням роботодавців із законодавчою сферою в області фізичної терапії. Серед відповідей «інше» було вказане наступне: вже працюю за фахом, низька зарплата, незакінчена освіта, не влаштовувалися, співпадіння робочого графі-

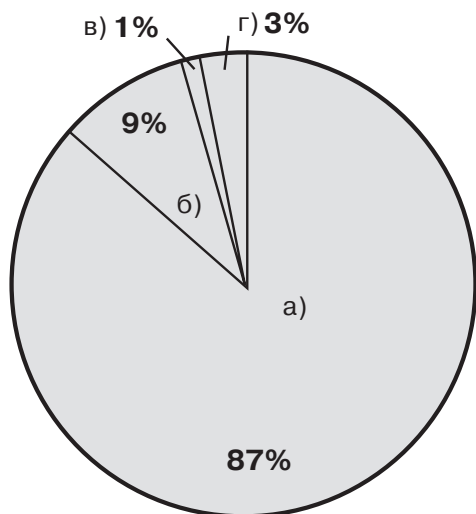
ку із навчальним процесом, відсутність та/або не стикалися з проблемами.

Приємно зазначити, що попри всі негативні моменти та відсутність певних знань та практичних навичок, 119 студентів (73 %) хочуть працювати за фахом в Україні. Респондентів, що відповіли на запитання «Де плануєте розвиватись у сфері фізичної терапії, ерготерапії?» дали відповідь «за кордоном» було 45 (27 %).

Бажання розвиватися в сфері фізичної терапії, на час опитування, показали 142 студенти (87 %), відсутнє бажання було у 15 осіб (9 %), неможливо було визначитися – 2 студентам (1 %) (Рис. 11).

Серед відповідей «інше» було вказане наступне: так, проте закордоном, після додаткового навчання, вибір залежатиме від ситуації в Україні.

а) Так б) Ні в) Можливо г) Інше

Рис. 11.
Чи бажаєте Ви розвиватись у сфері фізичної терапії та ерготерапії?

Отже, підсумовуючи проведене дослідження, можна сказати що студенти магістерської програми кафедри фізичної терапії та ерготерапії НУФСУ, в цілому, задоволені якістю, наповненістю та методами викладання предметів вищезгаданої програми. Проте, існують і недоліки, що відмітили студенти: проблеми з працевлаштуванням, низька якість матеріалу деяких дисциплін, відсутність або неможливість працювати із спеціальним обладнанням та розбіжність в інформаційному наповненні теоретичних та практичних занять.

Висновки/ Дискусія

За умов, коли динамічно змінюються соціальні потреби, інтереси та цінності молодих людей, коли вища освіта в Україні стала масовою, а вищі навчальні заклади стали різноманітними не тільки за напрямками підготовки, але і за формами та якістю освітніх послуг, процес обрання вищого навчального закладу, майбутньої професії стає все більш прагматичним.

Аналіз спеціальної науково-методичної літератури показав, що опитування студентів – універсальний, простий та ефективний компонент оцінювання різних компонентів навчального процесу та факторів, що впливають на успішність студентів [9,10,15]. Дані що були отримані в ході цього дослідження підтверджують дані авторів [1,3,4,7] щодо опитування студентів – як універсального інструменту оцінювання якості освіти. Проте, під час проведеного нами дослідження ми дійшли висновку, що під час створення, редакції та подальшої модернізації освітніх програм з фізичної терапії потрібно враховувати такі компоненти: освітню мотивацію студентів, перетворення та реформації, що відбуваються в сфері охорони здоров'я в Україні та міжнародний досвід і світові стандарти [2,6,11].

Використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій під час проведення опитування та обробки його результатів не лише підвищує ефективність комунікації між суб'єктами та об'єктами експертизи (якість використання методу), а й забезпечує оперативність та наочність отримання її результатів [5,13,14].

Таким чином, моніторинг та оцінювання якості процесу навчання є обов'язковою процедурою моніторингу якості освітнього процесу та задоволення ним студентами, що дозволяє оперативно вирішувати проблеми освітнього процесу.

Перспективи подальших досліджень полягають у оцінюванні якості процесу проходження клінічної практики студентами магістерської програми.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній конфлікт інтересів, який може сприятись таким, що може завдати шкоди неупередженості статті.

Джерела фінансування. Це дослідження фінансується за підтримки Європейської комісії. У статті відображено погляди лише авторів, і комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

Список посилань

- Білий А. К., Фурик О. О., Костровський О. М. (2018), «Вибір інструментарію для проходження опитування студентів в рамках проекту «TAME: навчання на медичних помилках»», Актуальні питання дистанційної освіти та телемедицини: матеріали Всеукраїнської науково-методичної відеоконференції з міжнародною участю, 25-26 квітня 2018 року, м.Запоріжжя, С. 84 – 85.
- Гиліон О. В. (2012), «Освітні мотивації студентської молоді», Грані, №1(81), С. 102 – 104.
- Євтух М. Б., Лузік Е. В., Дибкова Л. М. (2010), Інноваційні методи оцінювання навчальних досягнень: моногр. К.: КНЕУ, 248 с.
- Зінченко В. О. (2013), Моніторинг якості навчального процесу у вищому навчальному закладі : монографія, Луганськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 360 с.
- Кубанов Р. А. (2013), «Якість освіти: суть поняття та особливості оцінювання», Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка, № 13(272), С. 25 – 31.
- Лазарева О., Жарова І., Кравчук Л., Кормільцев В., Баннікова Р., Гаврелюк С. (2019), «Шляхи становлення вітчизняної системи підготовки магістрів із фізичної терапії в рамках проекту REHAB», Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки, №33, С. 15 – 19.
- Мороз В. М., Садковий В. П., Бабаєв В. М. та Мороз С. А. (2018), «Онлайн опитування студентів у системі забезпечення якості вищої освіти», Інформаційні технології і засоби навчання, № 6(68), С. 235 – 250.
- Пріоритетні напрями наукових досліджень НАПН України на 2018–2022 рр. URL: <http://naps.gov.ua/ua/press/announcements/1315/>.
- Blackall G. F., Melnick S. A., Shoop G. H., George J., Lerner S. M., Wilson P. K., Pees R. C., and Kreher M. (2007), «Professionalism in medical education: The development and validation of a survey instrument to assess attitudes toward professionalism», Medical Teacher, vol. 29(2-3), pp. 58 – 62. Doi: 10.1080/01421590601044984
- Calender C. and Jackson J. (2005), «Does the fear of debt deter students from higher education?», Journal of social policy, vol. 34 (4), pp. 509 – 540.

11. Jalili M., Mirzazadeh A. Azarpira A. (2008), «A Survey of Medical Students' Perceptions of the Quality of Their Medical Education upon Graduation», Ann Acad Med Singapore, vol 37, pp. 1012 – 8.
12. Innovative Rehabilitation Education – Introduction of new master degree programs in Ukraine (REHAB). URL: <http://rehabeu.kr.eu/>
13. Sharifi B., Ghafarian Shirazi H. R., Momeninejad M., Saniee F., Hashemi N., Jabarnejad J., and Malekzade M. (2012), «A survey of the quality and quantity of clinical education from the viewpoint of medical students», J Jahrom Univ Med Sci, vol. 10(2), pp. 48 – 53.
14. Sibanda L., Iwu C. G., and Benedict O. H. (2015), «Factors influencing academic performance of university students», Демографія та соціальна економіка, №2, pp. 103 – 115. doi: <http://dx.doi.org/10.15407/dse2015.02.103>
15. Soriano R. P., Blatt B., Coplit L., Kelly E. C., Kosowicz L., Newman L., Pasquale S. J., Pretorius R., Rosen J. M., Saks N. S., and Greenberg L. (2010), «Teaching Medical Students How to Teach: A National Survey of Students-as-Teachers Programs in U.S. Medical Schools», Acad Med., vol. 85, pp. 1725 – 1731.

Стаття надійшла до редакції: 29.01.2021 р.

Опубліковано: 22.02.2021 р.

Аннотация. Елена Лазарева, Ирина Жарова, Римма Банникова, Светлана Гаврелиук, Владимир Кормильцев, Виктория Брушко. **Анализ оценки качества учебного процесса студентами магистратура по специальности 227.01 - физическая терапия. Цель:** определить уровень удовлетворенности и качества учебного процесса студентов магистерской программы по специальности 227.01 - Физическая терапия. **Материал и методы:** для реализации поставленной цели, нами были использованы следующие методы исследования: анализ научно-методической литературы, специальных нормативно-правовых актов, регулирующих процесс оценивания качества образования и ресурсы сети Интернет, социологический опрос в мониторинговом режиме, анализ, синтез и обобщение полученных данных, методы математической статистики. **Результаты:** в опросе магистров дневной формы обучения кафедры физической терапии и эрготерапии НУФВСУ приняли участие 164 студента, средний возраст испытуемых составил $27,6 \pm 0,6$ лет, превосходящий уровень образования у студентов был - неполное высшее образование (диплом бакалавра) или законченное высшее образование (уже полученный диплом магистра, но по другой специальности). Можно сказать, что студенты магистерской программы кафедры физической терапии и эрготерапии НУФВСУ, в целом, довольны качеством, наполненностью и методами преподавания предметов вышеупомянутой программы. Недостатки, которые отметили студенты: проблемы с трудоустройством, низкое качество материала некоторых дисциплин, отсутствие или невозможность работать со специальным оборудованием и расхождение в информационном наполнении теоретических и практических занятий. **Выводы:** использование средств информационно-коммуникационных технологий при проведении опроса и обработки его результатов не только повышает эффективность коммуникации между субъектами и объектами экспертизы (качество использования метода), но и обеспечивает оперативность и наглядность получения ее результатов.

Ключевые слова: учебный процесс, студенты, опрос, физическая терапия.

Abstract. Olena Lazarieva, Iryna Zharova, Ryma Bannikova, Svitlana Havreliuk, Volodymyr Kormiltsev, Victoria Brushko. **Analysis of the assessment of the quality of the educational process by students of the master's program in the specialty 227.01 - physical therapy. Purpose:** to determine the level of satisfaction and quality of students' educational process in the master's program in the specialty 227.01 - Physical Therapy. **Material and methods:** to achieve this goal, we used the following research methods: analysis of scientific and methodological literature, special regulations governing the process of assessing the quality of education and Internet resources, a sociological survey in monitoring mode, analysis, synthesis and synthesis of data, methods mathematical statistics. **Results:** thus, 164 students took part in the study of full-time masters of the Department of Physical Therapy. Occupational Therapy of NUUPES, the average age of the subjects was 27.6 ± 0.6 years. The predominant education level was - incomplete higher education (bachelor's degree) or higher education (already received a master's degree, but in another specialty). We can say that students of the master's program of the Department of Physical Therapy and Occupational Therapy of NUUPES, in general, are satisfied with the quality, content, and methods of teaching the subjects of the above program. Students' disadvantages followed: problems with employment, low quality of material in some disciplines, lack of work with special equipment, and discrepancies in the information content of theoretical and practical classes. **Conclusions:** the use of information and communication technologies during the survey and processing of its results increases communication efficiency between the subjects and objects of examination (quality of use of the method). It ensures the efficiency and clarity of its results.

Keywords: initial process, students, surveys, physical therapy.

References

1. Bilyi, A. K., Furyk, O. O. Kostrovskiy, O. M. (2018), «Vybir instrumentariyu dlia prohodzhennya opytuvannya studentiv v ramkakh proektu «TAME: navchannya na medychnykh pomylkakh»», Aktualni pytannya dystantsynoi osvity ta telemedytsyny: Materialy Vseukrainskoi naukovo-metodychnoi videokonferentsii z mizhnarodnoyu uchastiu, 25-26 kvitnia 2018, Zaporizhzhya, pp. 84 – 85. (in Ukr.).
2. Hyliun, O. V. (2012), «Osvitni motyvatsiyi studentskoi molodi», Hrani, №1(81), pp. 102 – 104. (in Ukr.).
3. Yevtukh, M. B., Luzik, E. V., Dybkova, L. M. (2010), Innovatsiyni metody otsyniyuvannya navchalnykh dosiagnen: monograph. K.: KNEU, 248 p. (in Ukr.).
4. Zinchenko, V. O. (2013), Monitorynh yakosti navchalnoho protsesu u vyshchomu navchalnomu zakladi : monograph, Luhansk : LNU imeni Tarasa Shevchenka, 360 p. (in Ukr.).
5. Kubanov, R. A. (2013), «Yakist osvity: sut' poniattia ta osoblyvosti otsyniyuvannya», Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka, № 13(272), pp. 25 – 31. (in Ukr.).
6. Lazarieva, O., Zharova, I., Kravchuk, L., Kormiltsev, V., Bannikova, R. Havreliuk, S. (2019), «Shliakhy stanovlennia vitchyznianoyi systemy pidhotovky magistriv iz fizychnoi terapii v ramkakh proektu REHAB», Molodizhnyi naukovyi visnyk Skhidnoyevropeyskoho natsionalnoho universytetu im. L. Ukrayinky, №33, pp. 15 – 19. (in Ukr.).
7. Moroz, V. M., Sadkovyi, V. P., Babaiev, V. M. and Moroz, S. A. (2018), «Online opytuvannya studentiv u systemi zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity», Informatsiyni tekhnologii i zasoby navchannya, № 6(68), pp. 235 – 250. (in Ukr.).
8. Priorytetni napriamy naukovykh doslidzen' NAPN Ukrainy na 2018–2022 yy. Access at: <http://naps.gov.ua/ua/press/announcements/1315/>. (in Ukr.).
9. Blackall, G. F., Melnick, S. A., Shoop, G. H., George, J., Lerner, S. M., Wilson, P. K., Pees, R. C., Kreher, M. (2007), «Professionalism in medical education: The development and validation of a survey instrument to assess attitudes toward professionalism», Medical Teacher, vol. 29(2-3), pp. 58 – 62. Doi: 10.1080/01421590601044984 (in Eng.).

10. Calender C. and Jackson J. (2005), «Does the fear of debt deter students from higher education?», Journal of social policy, vol. 34 (4), pp. 509 – 540. (in Eng.).
11. Jalili, M., Mirzazadeh, A., Azarpira, A. (2008), «A Survey of Medical Students' Perceptions of the Quality of Their Medical Education upon Graduation», Ann Acad Med Singapore, vol 37, pp. 1012 – 8. (in Eng.).
12. Innovative Rehabilitation Education – Introduction of new master degree programs in Ukraine (REHAB). URL: <http://rehabeukr.eu/> (in Eng.).
13. Sharifi, B., Ghafarian Shirazi, H. R., Momeninejad, M., Saniee, F., Hashemi, N., Jabarnejad, J., and Malekzade, M. (2012), «A survey of the quality and quantity of clinical education from the viewpoint of medical students», J Jahrom Univ Med Sci, vol. 10(2), pp. 48 – 53. (in Eng.).
14. Sibanda, L., Iwu, C. G., and Benedict, O. H. (2015), «Factors influencing academic performance of university students», Demohrafiya ta sotsial'na ekonomika, №2, с. 103 – 115. doi: <http://dx.doi.org/10.15407/dse2015.02.103> (in Eng.).
15. Soriano, R. P., Blatt, B., Coplit, L., Kelly, E.C., Kosowicz, L., Newman, L., Pasquale, S. J., Pretorius, R., Rosen, J. M., Saks, N. S., and Greenberg L. (2010), «Teaching Medical Students How to Teach: A National Survey of Students-as-Teachers Programs in U.S. Medical Schools», Acad Med., vol. 85, pp. 1725 – 1731. (in Eng.).

Received: 29.01.2021.

Published: 22.02.2021.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Лазарева Олена Борисівна: д. фіз. вих., професор; Національний університет фізичного виховання і спорту України: вул. Фізкультури, 1, Київ-150, Україна, 03150.

Лазарева Елена Борисовна: д. физ. восп., профессор; Национальный университет физического воспитания и спорта Украины: ул. Физкультуры, 1, Киев-150, Украина, 03150.

Olena Lazarieva: Doctor of Physical Education and Sports, Professor; National University of Ukraine on Physical Education and Sports: Fizkyltury str., 1, Kyiv-150, Ukraine, 03150.

ORCID.ORG/0000-0002-7435-2127

E-mail: helenka1972@gmail.com

Жарова Ирина Олександрівна: д. фіз. вих., професор; Національний університет фізичного виховання і спорту України: вул. Фізкультури, 1, Київ-150, Україна, 03150.

Жарова Ирина Александровна: д. физ. восп., профессор; Национальный университет физического воспитания и спорта Украины: ул. Физкультуры, 1, Киев-150, Украина, 03150.

Iryna Zharova: Doctor of Physical Education and Sports, Professor; National University of Ukraine on Physical Education and Sports: Fizkyltury str., 1, Kyiv-150, Ukraine, 03150.

ORCID.ORG/0000-0002-8904-9446

E-mail: aniri2002@ukr.net

Баннікова Римма Олексіївна: к. мед. н., доцент; Національний університет фізичного виховання і спорту України: вул. Фізкультури, 1, Київ-150, Україна, 03150.

Банникова Римма Алексеевна: к. мед. н., доцент; Национальный университет физического воспитания и спорта Украины: ул. Физкультуры, 1, Киев-150, Украина, 03150.

Ryma Bannikova: Candidate of Medical Sciences, Associate Professor; National University of Ukraine on Physical Education and Sports: Fizkyltury str., 1, Kyiv-150, Ukraine, 03150.

ORCID.ORG/0000-0001-6850-975X

E-mail: rymma.bannikova@gmail.com

Гаврелюк Світлана Василівна: к. мед. н., доцент; Національний університет фізичного виховання і спорту України: вул. Фізкультури, 1, Київ-150, Україна, 03150.

Гаврелюк Светлана Васильевна: к. мед. н., доцент; Национальный университет физического воспитания и спорта Украины: ул. Физкультуры, 1, Киев-150, Украина, 03150.

Svitlana Havreliuk: Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, National University of Ukraine on Physical Education and Sports: Fizkyltury str., 1, Kyiv-150, Ukraine, 03150.

ORCID.ORG/0000-0002-1127-6972

E-mail: doctsvit@gmail.com

Кормильцев Володимир Володимирович: к. фіз. вих., Національний університет фізичного виховання і спорту України: вул. Фізкультури, 1, Київ-150, Україна, 03150.

Кормильцев Владимир Владимирович: к. физ. восп., доцент Национальный университет физического воспитания и спорта Украины: ул. Физкультуры, 1, Киев-150, Украина, 03150.

Volodymyr Kormiltsev: Candidate of Sciences in Physical Education and Sports; National University of Ukraine on Physical Education and Sports: Fizkyltury str., 1, Kyiv-150, Ukraine, 03150.

ORCID.ORG/0000-0002-2041-8151

E-mail: w3rw0lf17@gmail.com

Брушко Вікторія Вадимівна: Національний університет фізичного виховання і спорту України: вул. Фізкультури, 1, Київ-150, Україна, 03150.

Брушко Виктория Вадимовна: Национальный университет физического воспитания и спорта Украины: ул. Физкультуры, 1, Киев-150, Украина, 03150.

Victoria Brushko: National University of Ukraine on Physical Education and Sports: Fizkyltury str., 1, Kyiv-150, Ukraine, 03150.

ORCID.ORG/0000-0001-9747-0153

E-mail: vicbrushko@gmail.com